

Kořen a kmen

Kořen: 3 radikály (konsonanty)

Od něj se vytvářejí kmeny (prefixy, sufixy, infixy, reduplikace).

Kořen: ŠKN

Kmeny: ŠKuN, ŠaKkaN, ŠtaKaN, maŠKaN, ŠāKiN, ŠaKN, šaŠKiN, ntaŠKaN...

Substantiva

Gramatické kategorie: rod, číslo, pád

Rod: maskulinum, femininum

Číslo: singulár, (duál), plurál

Pád: nominativ, genitiv, akusativ

Status rectus

Maskulinum

Sg.

Nom. *mār-um, bēl-um*

Gen. *mār-im, bēl-im*

Akus. *mār-am, bēl-am*

Pl.

Nom. *mār-ū, bēl-ū*

Gen./Akus. *mār-ī, bēl-ē*

Hláskové změny při nominální flexi

$a + a \rightarrow \hat{a}$

$a + i \rightarrow \hat{e}$

$a + u \rightarrow \hat{u}$

$e + a \rightarrow \hat{a}$

$e + i \rightarrow \hat{i}$

$e + u \rightarrow \hat{u}$

$i + a \rightarrow \hat{a}, ia$

$i + i \rightarrow \hat{i}$

$i + u \rightarrow \hat{u}$

$u + a \rightarrow \hat{a}$

$u + i \rightarrow \hat{i}$

$u + u \rightarrow \hat{u}$

kirûm (kiri-um)

Sg.

Nom. *kirûm (kiri-um)*

Gen. *kirîm (kiri-im)*

Akus. *kirâm, kiriam (kiri-am)*

Pl.

Nom. *kirû (kiri-û)*

Gen./Akus. *kirî (kiri-î)*

Vytváření feminin

KMEN + t + pádový sufix

mār-um → *mār-t-um*

Končí-li kmen na 2 konsonanty, vsouvá se pomocný vokál:

1) i-kmeny, u-kmeny: pomocný vokál (shodný s kmenovým vokálem) stojí mezi posledními konsonanty:

riḥṣ-um → *riḥiṣ-t-um*

pulḥ-um → *puluḥ-t-um*

2) a-kmeny: pomocný vokál (shodný s kmenovým vokálem) stojí za posledními konsonanty:

ward-um → *ward-a-t-um*

3) kmeny končící na vokál: sufix *-t-* se napojuje za původní vokál kmene:

rubûm (← *rubā-um*); fem. *rub-ā-t-um*

akkadûm (← *akkadī-um*); fem. *akkad-ī-t-um*

4) Některá feminina nemají sufix *-t-*; např. *ummum* „matka“, *eleppum* „lod“, *šēpum* „noha“, *uznum* „ucho“

Flexe feminin

Sg.

Nom. *mār-t-um, umm-um*

Gen. *mār-t-im, umm-im*

Akus. *mār-t-am, umm-am*

Pl.

Nom. *mār-āt-um, umm-āt-um*

Gen./Akus. *mār-āt-im, umm-āt-im*

Vokál *-ā-* se v pl. mění na *-ē-*

Nom. *bēl-ēt-um*

Gen./Akus. *bēl-ēt-im*

Adjektiva

Stojí za substantivem, shodují se s ním v rodě, čísle a pádě:

Nom.	<i>šarr-um dann-um</i> „mocný král“
Gen.	<i>šarr-im dann-im</i> „mocného krále“
Akus.	<i>šarr-am dann-am</i> „mocného krále“
Nom.	<i>šarr-a-t-um dann-a-t-um</i> „mocná královna“
Gen.	<i>šarr-a-t-im dann-a-t-im</i> „mocné královny“
Akus.	<i>šarr-a-t-am dann-a-t-am</i> „mocnou královnu“

Flexe adjektiv

Stejná jako u substantiv, liší se jen v plurálu maskulina

Nom.	<i>šarr-ū dann-ūtum</i>
Gen./Akus.	<i>šarr-ī dann-ūtīm</i>

Status constructus

1) st. c. před jménem v genitivu, před závislou větou

šar mātim „král země“

bīt īpušu „dům, který postavil“

Maskulinum – singulár

a) kmen končí na 1 konsonant

mār-um → *mār*

b) kmen končí na 2 různé konsonanty

kalb-um → *kalab*

meħr-um → *meħer*

šipr-um → *šipir*

šulm-um → *šulum*

c) jednoslabičný kmen končí na reduplikovaný konsonant: vkládá se pomocný vokál -i

libb-um → *libbi*

tupp-um → *tuppi*

d) víceslabičný kmen končí na reduplikovaný konsonant: konsonant se zjednoduší

kunukk-um → *kunuk*

parakk-um → *parak*

e) kmény končící na vokál (kromě -ā)

kirûm (*kiri-um*) → *kiri*

kalûm (*kala-um*) → *kala*

f) kmény končící na -ā

rubûm (*rubā-um*) → *rubê*

rugummûm (*rugummā-um*) → *rugummê*

Maskulinum – plurál

Nom. *šarr-ū, bēl-ū*

Gen./Akus. *šarr-ī, bēl-ē*

Femininum – singulár

a) po odtržení pádového sufixu končí kmen na 1 konsonant

šarr-a-t-um → *šarrat*

rubā-t-um → *rubāt*

b) po odtržení pádového sufixu končí kmen na 2 konsonanty; kmen je jednoslabičný: vkládá se pomocný vokál *-a-* / *-e-*

šub-t-um → *šubat*

bēl-t-um → *bēlet*

c) po odtržení pádového sufixu končí kmen na 2 konsonanty; kmen je víceslabičný: vkládá se pomocný vokál *-i-*

sinništ-um → *sinništi*

napišt-um → *napišti*

šalušt-um → *šalušti*

Femininum – plurál

Nom. *mār-āt-um* → *mārāt*

Gen./Akus. *mār-āt-im* → *mārāt*

2) st. c. před sufigovaným zájmenem

bīt-ka „tvůj dům“

Rozdíly oproti st. c. před genitivem a závislou větou:

a) kmen končí na reduplikovaný konsonant: vkládá se vokál *-a-*

libb-um → *libb-a-*

ṭupp-um → *ṭupp-a-*

kunukk-um → *kunukk-a-*

parakk-um → *parakk-a-*

b) u feminin, která ve st. c. před genitivem nebo před závislou větou přijímají pomocný vokál *-i-*, se vsouvá pomocný vokál *-a-*:

sinništ-um → *sinništ-a-*

napišt-um → *napišt-a-*

šalušt-um → *šalušt-a-*

c) plurál jmen na *-ūtum*, *-ātum*, *-ētum* (plurál maskulina u adjektiv; plurál feminina)

dann-ūtum → *dannūt-ū-*

šarr-āt-um → *šarr-āt-ū-*

bēl-ēt-um → *bēl-ēt-ū-*

Flexe statu constructu před sufigovaným zájmenem

Společný tvar pro nom. a akus.; v genitivu je sufix *-ī*:

bēl-um

Nom./Akus.

bēl-ka

Gen.

bēl-ī-ka

kalb-um

Nom./Akus.

kalab-ka

Gen.

kalb-ī-ka

šub-t-um

Nom./Akus.

šubat-ka

Gen.

šubt-ī-ka

libb-um

Nom./Akus.

libba-ka

Gen.

libb-ī-ka

Výjimky

a) kmeny končící na vokál (kromě *-i*, *-ī*): plná deklinace

kalûm (kala-um)

Nom.

kalû-ka

Gen.

kalî-ka

Akus.

kalâ-ka

b) kmeny končící na *-i*, *-ī*: za kmen se ve všech pádech vkládá sufix *-ī*:

murabbûm (murabbī-um)

Nom.

murabbī-ka

Gen.

murabbī-ka

Akus.

murabbī-ka

c) některá substantiva (zejm. označení příbuzenských vztahů): plná deklinace

mār-um „syn“, *ab-um* „otec“, *em-um* „tchán“, *bīš-um* „majetek“

Nom.

mārū-ka

Gen.

mārī-ka

Akus.

mārā-ka